کوردستان نێت
KURDISTAN NET
ڕۆژنامەیەکی ئەلکترۆنی ڕۆژانەی گشتی سەربەخۆی کوردییە
www.kurdistannet.org
بەکاتی ناوەندی ئەوروپا 28-12-2006 11:50

چارەنووسی کوردستان لەنێوان فیدراڵیخوازو سەربەخۆیخوازەکاندا ... ستیڤان شەمزینانی

پرسی فیدراڵیەت و سەربەخۆیی وەك دوو خەیاری سیاسی پێشنیار کراو بۆ چارەسەرکردنی کێشەی کورد بەگشتی و کوردی باشور بەتایبەتی دوو چەمکن کەزۆر لەبارەیانەوە وتراوەو نوسراوە لەم حاڵەتەشدا دوو گروپی سیاسی لەکۆمەڵگەدا دروست بوون، یەکەمیان لایەنگری فیدراڵیەتە بۆ عێراق و تیایدا هەرێمی کرودستانی عێراق (باشوری کوردستان) بەشێوەیەکی ئارەزوومەندانە دەچێتە نێو ئەو حکومەتە فیدراڵییەوەو بەم پێیەش کۆتایی بەمێژووی چەوساندنەوەی میللی و نەتەوەیی کورد دێت.

ئەم گروپە لەسەرکردایەتی سیاسی کوردو پارتە کوردستانییەکان پێك هاتووەو بەدوایدا ئەو نوسەرو قەڵەم بەدەستانەی کەپاشکۆی حیزبە سیاسییەکانن.

هەرچی گروپی دووەمیشە لایەنگری سەربەخۆیی کوردستان و پێکهێنانی دەوڵەتی نەتەوەییە، ئەم گروپە بەچاوکردنی لەهەڵەو ئەزموونەکانی رابردووی کوردی باشور رەشبینە بەمانەوەی چارەسەری کێشەی کورد لەچوارچێوەی دەوڵەتی عێراق دا.

وەك دەبینرێ ئەم دوو گروپە دیالۆگێکی ساردو سڕ لەنێوانیاندایە یان هەر نیانە بەڵکو مەودایەکی بەرین لەیەکدی دوورن، هەرچی گروپی یەکەمە (لایەنگرانی فیدراڵی) بەهۆی ئەوەی شەریحەی دەسەڵاتن توانیویانە هەژمونی خۆیان و ئەجێندای پێشنیارکراوی خۆیان بکەنە ئەمری واقیع و لەبەرامبەر گروپی دوەمدا بیانووی هەبوونی مەترسی هەرێمایەتی و نێودەوڵەتی دەکاتە پاساو و پاکانە بۆ هەڵبژاردنی خیاری فیدراڵی بەبێ ئەوەی ئەو بەڕێزانە پێمان بڵێن ئاخۆ کەی رەوشی و بارودۆخی هەرێمایەتی و نێودەوڵەتی لەبار دەبێ بۆ دامەزراندنی دەوڵەتی کوردی؟ یان ئایا بیریان لەوە کردۆتەوە دوژمنانی کورد کەزیاتر لەهەر سێ دەوڵەتی (تورکیا - سوریا - ئێران) چڕ دەبنەوە لەچ کاتێکدا کەی دەستبەرداری دوژمنایەتی گەلی کورد دەبن؟ و کەنگێ لێدەگەڕێن و مەداو بوار لەبەردەم بەدەوڵەت بوونی کورددا دەکەنەوە؟ تۆ بڵێی ئەوان هەروا بەسانایی لێگەڕێن کورد ماڵی خۆی گورج و رێك بخاتەوە لەبۆ دامەزراندنی دەوڵەتی کوردی؟

گروپی فیدراڵیخواز هەمیشە پاساوی ئەوە دەهێنێتە کە لەژێر گوشاری ئەمریکاو عەرەبەکانی عێراقدایەو زەحمەتە رێگەی ئەوەی پێبدرێ دروشمی سەربەخۆیی بەرز بکاتەوە، بەڵام بەبێ ئەوەی دڵنیامان بکەنەوە لەو عەرەبانەی کەدوژمنی سەرسەختی سەربەخۆیی کوردستانن تا متمانەیان پێ بکەین و بڕیار بدەین دەگەڵیان بژین لەچوارچێوەی عێراقدا کەناسنامەیەکی عەرەبی هەیەو بە بەشێك لەدنیای عەرەبی حیسابی بۆ دەکرێت، ئەمە لەلایەك و لەلایەکی تریشەوە ئایا سەرکردایەتی سیاسی کورد کاریان چییە ئەگەر نەتوانن بەسەر ئەو کۆسپ و تەگەرانەدا زاڵ بن کەعارەب دەیخاتە بەردەم هەنگاوی سەربەخۆیی؟ ئەگەر (لینین) وتەنی سیاسەت هونەری مومکینات بێت ئاخۆ سەرکردایەتی کورد چۆن مامەڵە لەگەڵ مومکین و بارودۆخە قورس و پڕ تەگەرەکاندا دەکات و چلۆن بەقازانجی نەتەوەیی خۆی دەیانشکێنێتەوە؟

ئایا ستەملێکراوەکان بۆ شکاندنی کۆت و بەندی دەست و پێیان پێویستیان بەرابوون و خۆڕاپسکان نییە؟ ئایا ئازادی دەسێندرێ یاخود دەبەخشرێ؟ با ئەو پرسیارەش لەسەرکردایەتیە سیاسیەکەمان بکەین: لەکامە شوێنی دنیادا گەلێك بەعەریزەیەك لەبندەستی رزگاری بووە؟ مەگەر هەر یەکێك لەئێمە یەك دوو کتێبانی لەبارەی خەباتی گەلی ڤێتنام و کوباو نیکاراگواو ئەرژەنتین نەخوێندۆتەوە؟.

مەگەر ئێمە رابوونی گەلانی ئەمریکای لاتینمان نەدی بۆ رزگاربوون لەدەست دەسەڵاتی داگیرکەر. گروپی فیدراڵیخواز بەردەوام جەخت لەسەر ئەوە دەکاتەوە کەنەیارانی گەلی کوردو دەوڵەتە هەرێمییەکان جگە لەچارەسەری فیدراڵی نەیاریی لەگەڵ هەر شتێکی لەوە پتر دەکەن و پێی رازی نابن، لەڕاستیدا ئەم جۆرە تێگەیشتن و پاساو هێنانەوەیە هێندە کۆمیدیی و سەرسوڕهێنەرە کەتەنیا لەسەرکردایەتی کورد روویداوە، لەکوێی ئەم دنیایەو لەچ زەمەنێکدا هەبووە دوژمنانی گەلێکی دیاریکراو ماف و سەروەرێتی بۆ ئەو گەلە دیاری بکە و ن نەخشە بۆ سنوورە نەتەوەییەکانی بکێشن؟ یان ئەگەر بەدیوێکی تردا لێی بڕوانین بۆچی نەیاران تەنیا بەفیدراڵیەت رەزامەندن و لەوە پترنا؟ هۆکەی وەك مانگی چواردە دیارو درەوشاوەیە چونکێ کورد لەدوانزە ساڵی رابرد وودا ئەم داواکارییەی کردۆتە ئەمری واقیع و سەپاندوویەتی بەسەر بارودۆخەکان و دۆست و دوژمندا، بەڵام ئەی ئەگەر کورد داوای سەربەخۆیی بکات چی روودەدات؟ ئەمەش شتێکی دیارو ئاشکرایە کەبڕیارێکی قورس و پڕ زەحمەتە بەڵام دەتوانرێ بەچەند رێگایەکی جۆراوجۆر بسەپێنرێ بەسەر واقیعداو بەڵکو بکرێتە ئەمری واقیع، بۆ نموونە لەساڵی 1992دا پەرلەمانی کوردستان بڕیاریدا کەهەرێمی باشور یەکەیەکی ئیداری فیدراڵی بێت، هەر ئەوسا دوژمنانی کورد کەوتنە دژایەتیکردنی ئەو کەنتۆنە فیدراڵییە بەڵام خۆڕاگریی و سووربوونی کورد لەسەر ئەم داوایە نەیارانی ناچار کرد ملی بۆ بدەن و زۆرجار بەڕەسمی بیناسن و دانی پێدا بهێنن و پەیوەندی لەگەڵ ببەستن.

ئەمڕۆکە بارودۆخەکە گۆڕاوەو بارودۆخێکی سیاسی نوێ هاتۆتە ئاراوەو دوانزە ساڵیش بەسەر بڕیاری پەرلەمان لەمەڕ فیدراڵیەت تێپەڕیوە جێی خۆیەتی کەسەرکردایەتی کوردو ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان بیر لەپرۆژەیەکی ستراتیژی نەتەوەیی بکاتەوە بەئاقاری دامەزراندنی دەوڵەتێکی دیموکراتیکی کوردیدا، ئەمەش تەنیا خۆڕاگری و سووربوون لەسەری پێویستەو دواتر دەبێتە پرۆژەیەکی چەسپیوو و سەرکەوتوو، بەڵام گروپی فیدراڵیخواز مەترسی خۆی نیشان دەدات لەبەرامبەر روودانی کارەساتێکی گەورەو تراژیدیی کەپێدەچێت زیانێکی زۆری گیانی و مادیی لێبکەوێتەوە، دیسان ئەمەشیان پاساوێکی لاوازو عوزرێکی ناشەرعییە، پرسیار دەکەین کام کارەسات هەیە گەورەتر لەئەنفال؟ کام تراژیدیا مەزنترە لەهەڵەبجە؟ کام زیانی گیانی لەگۆڕی بەکۆمەڵ و لەسێدارەدان و ئازارو ئەشکەنجەی کورد لەسەر دەستی بەعسییەکان گورجك بڕترە؟ کورد هەموو ئەو تاڵی و سوێریی و کارەساتانەی تێپەڕاندووە یان با بڵێین چەشتویەتی ئەم پاساوە کاتێك دەتوانرا باوەڕی پێ بکرێ کە کورد هیچ زیانێکی مادی و گیانی لەرابردوودا لێنەکەوتبایە، هەر ئەمەش پێماندەڵێ ئەو پاساوە سەفسەقەیەکی بەتاڵ و فریو دەرانەیە.

با لەحاڵەتێکی ئیستسنائیدا وایدابنێین کەکورد بۆ گەیشتن بەئامانجی سەربەخۆیی پێویستە قوربانی بدات بەڵام کێ دەتوانێ رملی ئەوە لێبدات لەداهاتوودا دەسەڵات و حکومەتی عێراقی فیدراڵی نابێتە ئەژدیهای ئەم میللەتە؟ کێ دەتوانێ گرەنتی ئەوە بکات سەدام بەئارایشتێکی نوێوە جارێکیتر ناگەڕێتەوە سەر شانۆیی سیاسی؟

یان ئەگەر گریمانەیەکیتر بخەینەڕوو و لەحاڵەتێکدا ئێمەی کورد داوای سەربەخۆیمان کردو تووشی رووبەڕووبوونەوەی عارەب و فارس و تورکان بوینەوە چی بکەین؟

من لەو باوەڕەدام لەم حاڵەتەدا ژمارەی قوربانیەکانمان ناگاتە چارەکێکی قوربانیانی جەنگی نێوخۆیی دوای راپەڕین؟ ئیتر ئەم ترسە بۆ؟ ئەمە ئەوەم وەبیر دەخاتەوە ساڵی 1992 دوای هەڵبژاردنی پەرلەمان بەرپرسێکی باڵای یەکێك لەدوو حیزبە سەرەکییەکە لەشاری لەندەن کاتێك رەوەندی کوردی ئەوێ پێشنیاریان کردبوو دوو حیزبە سەرەکییەکە هێزەکانیان یەکبخەن بۆ ئازادکردنی شاری کەرکوك، کاکی بەرپرسی بەوپەڕی هەڵچون و شپرزەییەوە وتبووی ئەوە ژمارەیەکی بێشومار قوربانی لێدەکەوێتەوەو پێویستە لەسەرو پێنج هەزار شەهیدەوە بدەین، بەڵام کاکی بەرپرس ئێستا چی وەڵامی ئەو رەوەندە دەداتەوە؟ کە لەشەڕی گەرمی خوێناوی ساڵی 1994-1998 ناوخۆ چوار بەرابەر بەو ژمارەیەی ئەو مەزەندەی کردبوو بۆ گرتنی کەرکوك قوربانی تیا دراو لەپای هیچداو نەکەرکوك رزگارکراو نەبستێك خاکی پێگەڕایەوە سەر وڵاتەکەمان.

رەنگبێ زۆر کەس وا هەست بکات کەلایەنگرانی سەربەخۆیی کوردستان هەواداری کوشتاری خەڵك بن لەپێناوی ئامانجی ناوبراودا، کە ئەمە بەهەڵە تێگەیشتنێکی ئێجگار سلبییەو بۆشایی نێوان خەڵك و گروپی سەربەخۆیخواز فراوانتر دەکات، نەخێر بەپێچەوانەوە لایەنگرانی سەربەخۆیی وایدەبینین دامەزراندنی دەوڵەتی کوردستان قوربانی گیانی پێویست نییە یان ئەگەر پێویستیشی بێت بۆئەوەیە کۆتایی بهێنێ بەقوربانی بوون و لەناوبردنی گەلی کورد کەئەگەرێکی دوور نییە لەعێراقی داهاتوودا، هەر بۆ وێنە رووداوەکانی ئەم دواییانەو گۆڕانی هەڵوێستی بەرهەڵستکارە عەرەبەکانی دوێنێ تەنیا ئەلیسکۆبێك بوون بۆ بینینی عێراقی داهاتوو کەچارەنووسکەی مەحکومە بەجەنگی ئەهلی و مەزهەبی و نەتەوەیی..

گروپی فیدراڵیخواز تەنیا دەتوانێ بیر لەوە بکاتەوە سەربەخۆیی دەبێ بەحوکمی تفەنگ و جەنگی بەرامبەر بەدەست بهێنری لەبەر ئەم فاکتەرەش سەربەخۆیی دوور دەخاتەوە بۆ ئایندەیەکی دوور کەئاشکرا نییە کەی دەبێت و چۆن دەبێت؟ بەڵام مەرج نییە هەموو جارێك سەربەخۆیی بەجەنگ و کاولکاریی بەدەستبهێنرێت، بەتایبەتی لەدنیای هاوچەرخی ئەمڕۆماندا خەباتی ئاشتیخوازی و مەدەنیو خرۆشانی جەماوەری کاریگەریی و سەنگی تایبەتی خۆی هەیە.

بۆ نموونە ئەگەر بزوتنەوەی ریفراندۆم فراوانترو گەورەتر بکرایەو بەردەوامی هەبوایەو لەهەمان کاتدا دەسەڵات و دوو حیزبە سەرەکییەکە وەك پێویست پشتیوانیان لێ بکردایەو تا دوا وێستگەی خۆی چوبا ئەوسا دەمانتوانی شیکارییەك بۆ بارودۆخەکە بکەین ئاخۆ دەتوانین بەم رێگایە هەنگاو بەرەو سەربەخۆیی بنێین یان نا. بەڵام شتێك کەنەکراوەو روونەداوە کەمتر دەتوانرێ شیکاریی بۆ بکرێ چونکە واقیع دەیسەلمێنێ بەکوێ دەکات ئەمە بەتایبەتی لەدنیای سیاسەتدا!.

گروپی فیدراڵیخواز جار بەجار منگەمنگی ئەوە دەکات گەر کوردو سەرکردایەتییە سیاسییەکەی داوای سەربەخۆیی بکاتە دروشمی ئەم قۆناغە ئەوا تورکیاو سوریاو ئێران و وڵاتانی تری عەرەبی دەبنە دوژمنی و ناچاری دەکەن دەست لەو داوایە هەڵبگرێ!! بەڵام بۆ کەسێك ئەگەر کوردیش نەبێ و تەنیا جارێکیش بۆ بازرگانی یان گەشتوگوزار رێی کەوتبێتە ئەم وڵاتە زۆر بەشەفافی ئەوە دەبینێ: تورك و عارەب و فارس دوژمنی هەمیشەیی و کۆنکرێتی گەلی کورد و جوڵانەوە سیاسییەکانی کوردن، ئیتر ئەمە شتێکی براوەیەو رێژەی نەگۆڕەو پێویستی بەڕامان نییە، هەربۆیە ئەم بەهانەیەی فیدراڵیەتخوازەکان بەڕادەیەك بێ ماناو گاڵتەجارە کەتەنیا لەسەرکردایەتی ئەمڕۆکەی کورد دەوەشێتەوە، سەرکردایەتییەك وا دەزانێ تەنیا ئەوکاتە تورك و عارەب و فارس دەبنە دوژمنی کەداوای سەربەخۆیی بکات ئەگەرنا لەهەر حاڵەتێکی تردا دەبنە برای گیانی بەگیانی کوردو دەستی میهرەبانی بەسەریدا دەهێنن.

-جێگەو کاتی خۆیەتی ئەمڕۆ کوردو هێزەکانی بزوتنەوەی کوردایەتی بەشێوەیەکی یەکگرتوو لەسەر خاڵی سەربەخۆیی کرودستان بگەنە سیاغەیەکی هاوبەش و تێبکۆشن بۆ دامەزراندنی دەوڵەتی نەتەوەیی کوردستان.

-کورد بەبێ دەوڵەت مەحکومە بەکۆیلە بوون و درێژبونەوەی مێژووی قوربانی بوون لەبەردەم جەللادەکانی فارس و عارەب و تورکدا، هەر ئەم فاکتەرەش دەوڵەتی کوردیی کردۆتە ئەرکێکی گرنگ و پێویست و هەنوکەیی، ئەمڕۆش هەلی زێرینییەتی و بارودۆخی گونجاوو بابەتی بۆ دروست بووە.

Shamzini79@hotmail. com